

MÁŠ MĚ VŮBEC RÁD?

FAUSTO BRIZZI

MÁŠ MĚ VŮBEC RÁD?

MÁŠ MĚ VŮBEC RÁD?

FAUSTO BRIZZI

Fortuna
Libri

Original title: Fausto Brizzi: *Se mi vuoi bene*
Copyright © 2015 Giulio Einaudi editore, s. p. a., Torino

Czech edition © Fortuna Libri, 2016
Translation © Alena Jířhová, 2016
Cover design © Daniela Antalovská, 2016
Cover photo © giovanni/123RF, 2016
Photo (Bocca della Verità) © iachris77/123RF, 2016

Vydalo nakladatelství Fortuna Libri

www.fortunalibri.cz

Všechna práva vyhrazena

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, ukládána do informačních systémů
nebo rozšiřována jakýmkoli způsobem, ať už elektronicky, mechanicky,
fotografickou cestou nebo jinými prostředky bez souhlasu majitele práv.

ISBN 978-80-7546-039-4

Mé manželce

Říká se, že svět patří ranním ptácatům.
Není to pravda.
Svět patří tomu, kdo je šťastný, že vstal.

MONICA VITTI

Dramaticky nemoderní

Když je vám osm, jmenuje se ta nejkrásnější věc, která se vám může přihodit, „pyrexie“. To je vědecký termín pro „patologický přechodný stav, který zahrnuje změnu hypothalamické termoregulace a následné zvýšení tělesné teploty nad hodnotu považovanou za normální“. Jedním slovem, mnohem známějším a vroučnějším, je to: horečka.

Za mých časů, které nejsou zas až tak prehistorické, totiž dobojovat se i k mizerným 37,2 znamenalo den volna ze školy, maminku, která kolem vás poletuje, možná i nové číslo *Topolina* a úplně určitě strouhané jablíčko s cukrem. Když jste měli štěstí a přítel teploměr ukazoval 38 nebo i víc, byli jste oficiálně prohlášeni za „nemocného“, což znamenalo, že se ve vašem pokojíku ukázal i váš otec, že z toho byly nejmíň tři dny volna, protože „recidivy jsou nebezpečné“, že vám dědeček s babičkou koupili kočičí jazyčky, protože „to dítě přece musí jíst“, a že vaše sestra k vám nesměla, protože „dva nemocní v domě jsou moc“. A to byl důvod, proč jsem poprosil, aby zářivku v lampičce na mém nočním stolku vyměnili, s tím, že mě z ní bolí oči, za šedesátiwattovou osramku. Tedy za klasickou žárovku dobrodějku, co když k ní jemně přiložíte špičku teploměru, rtuť se zahřeje a vystoupá až tam, kam chcete.

Když je vám osm, být trošku nemocný není možná ráj, ale hodně se mu podobá. Dokud se nepřítel ve vašem životě jmenují „učitelka“, „aritmetika“ nebo „povinná docházka“, je vaším hlavním spojencem horečka a taky další druhy v tom riskantním dobrodružství, kteří se skrývají pod zvučnými *nom de guerre*: spalničky, příušnice, plané neštovice, spála a zarděnky. Ne že bych se chlubil, ale moje sbírka vyrážkových nemocí byla kompletní – včetně té čtvrté a páté, tak vzácných jako svého času figurka Gianniho Rivery – a všechny rekonvalescence jsou nezapomenutelné, příjemňované robotem Goldrakem, věčným stolním Subbuteem a spoustou strouhaných jablek. Kdybych měl sestavit hitparádu nejšťastnějších dní svého života, mezi prvními deseti by se zcela určitě umístil některý z těch, kdy jsem ležel nemocný ve svém pokojíku.

Pak, což je nevyhnutelné, rostete a ta zrádkyně horečka změní vlnku a přejde k nepříteli. Od puberty dál se měníte, aniž byste chtěli, v lovce emocí, polibků a nových věcí, a pokud naneštěstí onemocníte, jste nuceni zůstat mimo ten velký karneval života. Banální angína nebo otravný absces můžou být smrtelné jako – a víc – lžíce arseniku v zeleninové polévce a dokážou zapříčinit, že přijdete o lásky, přátelství a pracovní příležitosti. Když jste dospěli a není vám dobře, jste vyvrženci společnosti a dějiny lidstva, jak všichni víme, jsou poseté diskriminacemi všeho druhu, často nelítostnými a neférovými a občas tragickými.

V sedmdesátých letech jste prostě museli umět tančit. Což zavinil John Travolta. Pokud jste nedokázali přežít na parketu za zpěvu Glorie Gaynor, pokud jste nazpaměť neznali každíčkový pohyb Village People, pokud jste diskotékám tvrdošíjně říkali tančírna, byli jste vyloučeni z království vyvolených.

V osmdesátých letech jste prostě museli být krásní. To zavinil Richard Gere. Pokud byly vaše břišní svaly pohřbené pod

vrstvami lasagní a tiramisú, pokud jste neměli třídní strniště a pochmurný výraz skrytý za ray-bany, pokud se o váš *look* nestaral Giorgio Armani osobně, byli jste odsouzeni k roli komparzisty ve vlastním životě.

V devadesátých letech jste prostě museli být bohatí. Zavínil to Bill Gates. Pokud jste si nemohli dovolit oslnivou jachtu zakotvenou na Costa Smeralda, nevlastnili jste porsche, které to na jedničku vytáhlo na 240 kilometrů za hodinu, pokud jste žili v domnění, že tři michelinské hvězdy označují širokou pneumatiku, byli jste ta malá prodavačka sirek sedící v koutku rozjásané konzumní společnosti.

A dneska musíte být za každou cenu zdraví. A může za to Lisa Simpsonová. Pokud nejste vegetariáni, nebo ještě líp vegani, a nejíte jenom předražené biopotraviny, pokud si neodírkáte škodlivé opálení a cigaretku po obědě, pokud necvičíte aspoň dvě hodiny denně jógu, odmítáte spolknout tabletu Ibalginu Rapid proti hlavě, a místo toho srkáte zázračný aztécký čaj, jste úplní idioti, odsouzení k vypolstrování tukem a k předčasné smrti.

Tímhle se vyznačuje „společnost blahobytu“, všichni milují vítěze, jimž z každého póru prýští výkonnost, jedince s rovnými zuby, které září, až světélkují, individua, co vypadají o deset let mladší, než je jejich úřední věk, a neznají ani příjmení svého obvodního lékaře. Žijeme v éře zdraví. Televize a noviny nedělají nic jiného, než že nám vysvětlují, jak nám zelenina a ovoce, sport, pobyt venku a tisíce dalších věcí, které znali už v dávnověku, pomůžou neonemocnět a žít déle. V dnešní době, pokud vyznáváte zdravý životní styl, jste *in*, jste ekologičtí a především jste demokrati, protože nenutíte společnost, aby utrácela peníze za léčení vašich neduhů.

Pro ty, kteří mě znají, určitě není žádným tajemstvím, že jsem byl vřdycky dramaticky nemoderní: v sedmdesátých letech

jsem neuměl tančit, v osmdesátých letech jsem nebyl krásný, v devadesátých jsem nebyl bohatý a v poslední době, třesnička na dortu, jsem nebyl až tak moc zdravý. Bingo.

Ještě před rokem, to vám přísahám, jsem fakt neznal příjmení svého praktického lékaře. A prosím, po prožití pětačtyřiceti let, tedy v období úředně dané Středozemě, kdy jste příliš staří na to, abyste byli mladí, a příliš mladí na to být starý, se mi přihodilo setkání s nejrozšířenější nemocí na zemi. Během života jí onemocní jeden muž ze tří a jedna žena ze dvou, něžné pohlaví je vždycky v čele. Když vezmeme v úvahu ty, kteří se tváří jakože nic a nikomu se nesvěří, můžeme tvrdit, že reálné procento je „téměř všichni“. Někdy tuhle indispozici překonáte spontánně, někdy potřebujete pomoc odborníka nebo příslušných léků, a jindy se z ní nedostanete a zůstanete navždy uvězněni v temném výtahu, který se zastavil mezi dvěma patry. Je to záluďná choroba, která se skrývá v hlubinách zdánlivé normálnosti a projeví se bez sebemenšího výstražného příznaku nebo změny teploty. Básníci ji nazývají „trýzeň žití“, nostalgici „nervové vyčerpání“, pro lékaře je to prostě „duševní onemocnění, vyznačující se přetrvávajícími epizodami úzkosti a beznaděje, doprovázenými většinou nízkým sebevědomím a ztrátou zájmu nebo neschopnosti cítit potěšení při činnostech normálně uspokojujících“.

Jedním slovem, mnohem hrozivějším a známějším: deprese.

Nicméně jsem byl v dobré společnosti. Touhle „horečkou duše“ trpěli také Mozart, Baudelaire, Kierkegaard, Van Gogh, Leopardi, Lincoln, Flaubert a Michelangelo, všechno nezapomenutelní géniové.

Nevyhnula se ani – dodal bych po právu – Johnu Travoltovi, Richardu Gerovi a taky dokonce v jednom díle Lise Simpsonové.

Jak se zdá, Bill Gates zatím do bujarého „klubu přátel Prozacu“ nevstoupil. Možná to dělá schválně, aby dokázal, že tvrzení „peníze nepřinášejí štěstí“ je pouze milosrdnou lží vymyšlenou proto, aby uklidnila méně movité třídy.

Takže ano, byl jsem v depresi.

Zpočátku jsem to slovo ani nebyl schopný vyslovit.

Depresivní.

Deprese pochází z latinského *deprimere*, což znamená tlačit dolů.

V italštině: *depresso*.

V angličtině: *depressed*.

Ve francouzštině *déprimé*.

Ve španělštině: *deprimido*.

V němčině: *deprimiert*.

V afrikánštině: *depressief*.

Ve slovenštině: *deprimovaný*.

V dánštině: *deprimeret*.

Je zajímavé, že termín pro popsání mé nálady je podobný v tolika světových jazycích. „Depresivní“ je univerzální slovo, které nás všechny spojuje. Deprese je fairtradeový duševní stav. Nové náboženství.

Zkrátka, byl jsem depresivní.

Ano, fajn, to už je teď jasné, ale jak moc?

Řekl bych dost, nejmíň 39,2, pokud by se v lékárnách prodával praktický depresoměr. Ale bohužel – tentokrát v tom osramka na mém nočním stolku byla nevinně.

První návštěva

Nikdy jsem nebyl u cvokaře – zbožňuju tenhle výraz, je tak koušavý a prostý – a vždycky jsem tyhle lidi pokládal za parazity lidstva, blízké příbuzné komárů, medúz a vší. A minimálně jsem si považoval i jejich klientů, zvláště těch s depresí. Dost mých přátel a známých trpělo depresemi a já jim říkal, když jsem chtěl být ironický a teatrální, „zdraví nemocní“, a když jsem naopak chtěl napadat a provokovat, byli to „budižkničemové na hovno“. Odpusťte mi ten výraz, ale však si rozumíme, je známo, že není nic účinnějšího než sprosté slovo na správném místě. Někdy je vážně těžké najít vhodnou slušnou slovní alternativu. Kdybych byl básník a ne advokát, trávil bych čas hledáním elegantnějšího, ale stejně průrazného synonyma například pro spojení „jdi do prdele“, což je výraz vznešený, syntetický a osvobozující. Řekl bych téměř očištný. Když *jdi do prdele* vypálíte v pravou chvíli a doprovodíte to známým pohybem ruky, potlačovaná agresivita je fuč a převahu získá nenásilí. Škoda, že je tato výzva považována za vulgární, vlastně to je hotové neštěstí, vzhledem k tomu, že jde o nejpřekládanější a nejpoužívanější výraz na světě od poloviny minulého století. Klíčový vynález dvacátého století vzdělance, který bohužel zůstal neznámý.

Tohle všechno uvádím proto, abych vám sdělil, že pouhých pět měsíců bezesných nocí mě dokázalo přivést tak blízko k propasti, až mě to přesvědčilo, abych jednoho cvokaře oslovil. Stál jsem na prahu magického světa psychoanalýzy.

Dřevem obložené stěny, mahagonový psací stůl z konce devatenáctého století, knihovna napěchovaná svazky v kožených vazbách, pohodlné křeslo vedle Le Corbusierova chaise-longue, zelená stolní lampa ve stylu amerických seriálů, okno se žaluziemi a slunce v jejich vodorovných mezerách, na konzole zádumčivá olivetka typu Lettera 22, reprodukce Renoira, miska plná zaprášených karamelk Rossana, propiska položená na zápisníku Molecules, perský koberec koupený v totálním výprodeji, dřevěná kartotéka se třemi šuplíky nadepsanými A–F, G–P, Q–Z. Tak jsem si vždycky představoval pracovnu psychoanalytika. Něco mezi londýnským bytem Sherlocka Holmese a palermským obyvákem mé tety Annalisy, ředitelky v penzi a hrdé staré panny.

A tak když jsem vešel do pracovny doktora Borromea, oněměl jsem. Dveře mi otevřela jeho manželka Enrica, zastávající povinnosti sekretářky a taky kuchařky, soudě podle nezaměnitelné vůně vývaru, která dominovala prostoru. Byla to mlčenlivá šedesátnice, úděsně oblečená, a měla typický výraz ženy, která se chtěla rozvést už v devadesátém třetím a která lituje, že to neudělala, pokaždé když zazvoní zvonek u dveří. Vedla mě chodbou k manželově pracovně, rozrážejíc vzduch zaplněný vývarovým aromatem. Muž mě očekával na prahu a podával mi zpocenou ruku.

Vyprskl jsem smíchy, ještě než jsem odpověděl na pozdrav. Můj psychoanalytik se tak neskutečně podobal bobrovi Donu Chuckovi Monogatarimu z japonského animovaného seriálu, až mě to vyvedlo z míry. Díky jednomu vyčnívajícímu řezáku

mnohem většímu než ten druhý a opuštěné čupřince vlasů uprostřed holé hlavy víc připomínal obrovského hlodavce s kravatou než příslušníka druhu *Homo sapiens*. I jeho hlas jako by pocházel z kresleného filmu, s nápadným uskřípnutím do falsetu byl neodolatelně komický. Musel být přibližně stejného věku jako jeho manželka, ale přebujelý objem jeho pasu svědčil o mimořádné příchylnosti k uhlovodanům. V té chvíli jsem pochopil podzimně chmurný výraz ve tváři té nešťastné ženy. Vyhnul jsem se vysvětlování svého smíchu a pokusil jsem se nasadit serióznější výraz. To přerostlého bobra přesvědčilo, že opravdu potřebuju léčení.

„Prudké změny nálad jsou pro nemocné depresí typické,“ prohlásil, zatímco mi naučeně zdvořilým gestem naznačil, abych šel dál.

Když jsem v příštím okamžiku uviděl zařízení ordinace, jenom stěží jsem zadržel dnešní druhý výbuch smíchu, který by byl zároveň druhým v posledních měsících. Vypadalo to tu jako v jeslích, barevné stolečky, pohovka zelená a naducaná, přesně na takové podřimuje Kačer Donald, Eiffelova věž postavená z lega, stěna počmáraná voskovkami a plyšový pes Pluto vysoký skoro jako já.

Don Chuck Monogatari, který se evidentně cítil dobře v těch disneyovských kulisách, zaznamenal můj udivený výraz a odpověděl na nevyslovenou otázku:

„Zabývám se zvláště dětskou psychologií... Většina mých klientů je mladší deseti let.“

Rázem jsem pochopil, že když mi moje exmanželka Giulia doporučila doktora Borromea, poslala mi tím přesný a ironický vzkaz. Potřetí a naposled toho dne se mi chtělo smát.

„Ale zabýváte se i... zkrátka dospělými?“

„Jistě. Koneckonců v každém dospělém se ukrývá dítě.“

„To tvrdil Freud?“

„Ne. Peter Pan a kapitán Hook. Ale Freud by s nimi souhlasil,“ usmál se a ukázal na pohovku. Posadil jsem se, zatímco přerostlý bobr se uvelebil v křesle naproti a popadl iPad, aby si mohl dělat poznámky.

„Tak, jdeme na to, založíme krásnou novou kartu. Jméno a příjmení...“

„Anastasi Diego.“ Kdo ví, proč jsem tyhle údaje uvedl naopak, jako to dělá učitelka ve škole při kontrole docházky. Asi jsem se tím zařízením nechal ovlivnit.

„Věk?“

„Čtyřicet pět.“

„Povolání?“

„Advokát. Občanské právo, tedy se nezabývám...“

„Vím, co to znamená,“ skočil mi do řeči s protivnou a nečekanou domýšlivostí v hlase. „Jste ženatý? Vidím, že máte prstýnek.“

„Nemůžu ho sundat. Pár kilo jsem přibral. Musím ho nechat rozříznout. Popravdě žijeme víc než čtyři roky odděleně.“

„Rozluka, nebo rozvod?“

„Rok jsme rozvedení, abych byl přesný.“

Už jsem pochopil, že jsem narazil na nesnesitelného hnidopicha, který ze mě vytáhne sto dvacet eur za to, že mě bude týrat zbytečnými otázkami. Doufal jsem, že mi za tu sumu taky poskytne odpovědi, ale teď jsem začínal mít podezření, že tomu tak nebude.

„Máte děti?“

„Dvě. Lauru, devatenáct let, a Pika, sedmnáct. Žijí s matkou.“

„Dobrá. Později si promluvíme o vztahu, jaký s nimi máte.“

To bude jednoduché, pomyslel jsem si. Pico mě vždycky považoval za zbytečného staromódního tatíka, Laura za muže svého života. Nejklasičtější model pubertální psychy.

Don Chuck pokračoval v předběžném vyzvídání.

„Existuje něco důležitého, co bych měl vědět, než půjdeme víc do hloubky?“

„Důležitého v jakém smyslu?“

„Ve smyslu... velké anomálie vzhledem k životu průměrného muže, něčeho, v čem se odlišujete v dobrém či zlém. Například, byl jste ve vězení? Probral jste se po měsíci z kómatu? Porazil jste chodce? Jako malého vás ponechali napospas džungli a vychovaly vás opice?“

Bobr si myslel, že je vtipný, a potěšeně se pochechtával a ukazoval svůj monotesák.

„Ne, ale ztroskotal jsem u jednoho ostrova v Pacifiku a našli mě až skoro po šesti měsících.“

Ticho. Díval se na mě, aby pochopil, jestli si z něho dělám šoufky; ostatně to byla jeho práce, zkoumat mysl ostatních. Pak to vzdal.

„Děláte si legraci?“

Moje odpověď ho zaskočila.

„To mi řekněte vy.“

Miluju, když můžu změnit úhel pohledu a ovládnout situaci, ale takhle asi neměl pokračovat seriózní dialog mezi psychoanalytikem a jeho pacientem. Chudák doktor Borromeo nedokázal sestavit rozumnou odpověď a nedočkavě čekal, až mu vysvětlím své údajné fungování v roli Robinsona Crusoea. Uklidnil jsem ho.

„Strávil jsem na ostrově v Pacifiku jenom dva týdny. V turistickém resortu. Katalogový kód: svatební cesta.“

Znovu se na mě upřeně zahleděl. Myslím, že se rozhodoval, jestli mi má říct, abych vypadl, nebo se smířit s mými přiblblými odpověďmi. Po krátké chvilce jsem zjistil, že mám před sebou statečného hlodavce optimistu.

„Takže, pane advokáte, dáme se do toho. Zbývá nám ještě čtyřicet minut. Do telefonu jste předeslal, že trpíte depresí, nebo že si přinejmenším myslíte, že jí trpíte.“

„Ne, podívejte, já si to nemyslím, jsem si tím jist.“

„Pokud dovolíte, diagnóza je na mně. Každému, co jeho jest.“

Minutu po minutě naše antipatie obludně narůstaly. Popravdě mezi lidmi a myšmi – protože, řekněme to na rovinu, bobr je velká myš – nikdy nepanovaly dobré vztahy. Neodsekl jsem mu, protože hodiny rychle tikaly a já jsem mu potřeboval vypovědět tisíce věcí.

„Od minulého prosince se cítím tak... tak... zkrátka, víte, co myslím?“

„Ano. Víte, pane advokáte, deprese není nemoc v tradičním slova smyslu. Dám vám příklad: pokud vás trápí bolesti hlavy, v devadesáti pěti procentech případů vám pomůže tableta Ibuprofenu. Bolest hlavy je jako zákon, stejná pro všechny. Ale deprese ne. Každý pacient má jiný spouštěč, často je to spíš ne-spouštěč, a každý taky má speciální léčení a neodhadnutelnou dobu léčby. Někdy choroba ustoupí za měsíc, někdy za rok, někdy je zapotřebí mnohem víc. A ještě častěji se vrací.“

Nevěděl jsem, jestli mu mám prozradit, že tahle pseudovědecká přednáška zcela určitě není to pravé, co by mě povzbudilo. Ale nedal mi čas odpovědět, znovu promluvil a riskl si dokonce i metaforu.

„Deprese je takový semafor. Klidně si jedete svou cestou, když najednou narazíte na červené světlo a musíte zastavit na křižovatce. Nikdo neví, kdy se zase rozsvítí zelená. Jediná jistota je, že to záleží jenom na vás. Důležité je nezvyknout si na červenou a být připraven rozjet se znovu tou správnou rychlostí.“

„Velmi poeticky řečeno, pane doktore.“

Nechápal, jestli si zas nedělám legraci. Neskutečně dlouhou chvíli mě mlčky pozoroval, pak pokračoval přímo a bez okolků jako psychoanalytická střela.

„Je to poprvé, co máte depresi?“

Ta otázka byla na místě a odpověď byla snadná.

„Ne.“

S potěšeným výrazem přikývl, že to přece věděl, a připravil se, že si vše poznamená do svého věrného iPadu.

„Ale poprvé to, pane doktore, bylo hrozně dávno...“

Velká deprese '29

Poprvé a jedinkrát jsem upadl do deprese v létě roku 1982. V juke-boxech na plážích řádili Imagination s *Just an Illusion* a Giuni Russo s *Un'estate al mare*, Gilles Villeneuve krátce předtím odletěl ve svém rudém ferrari do ráje a v Las Vegas byl právě představen divákům prototyp domácího počítače Commodore 64. Zdá se, jako by to bylo před celým stoletím, ryzí pravěk, a přitom já jsem už byl v tercii.

V osobním albu vzpomínek jsem tohle období označil jako „Velkou depresi '29“, protože bod ne-návratu nastal toho zatraceného 29. června.

Vlastním pouze pár vybledlých fotografií vyblejsknutých polaroidem v létě 1982 a ani na jedné z těch dvou se neusmívám.

Na té první se svým otcem odcházím z tenisového kurtu. Oba jsme hrozně zpocení a já jsem – to vím naprosto jistě – právě prohrál zápas. Táta neměl žádný sportovní soucit s mými třinácti roky.

Na druhé fotce mám na sobě děsivé plavky značky Speedo a vedle sebe dva kamarády z pláže, jejichž jména si nepamatuju. Jména kamarádů z pláže mají tendenci velice snadno se vypařit na konci prázdnin. Jsou to přátelé kategorie B, a přesto právě

s nimi prožíváme okamžiky, na které o spoustu let později vzpomínáme jako na nejšťastnější momenty našeho života. Škoda jenom, že tehdy nám nebylo dáno to vědět. Chtělo by to nějaké varování, co by nás upozornilo, které jsou ty nezapomenutelné dny, takový *voice-over*, ten filmový hlas mimo obraz, který napoví: „Doporučuju ti, aby sis to poznamenal, vyfoť si to, protože tohle je, a ty to teď nevíš, jeden z těch okamžiků, na které budeš vzpomínat s láskou a trochou nostalgie.“

Nekonečný zápas ve stolním fotbalu v malém baru na pláži, kde cenou pro vítěze byly dva nanuky.

Závod na skládacích kolech po nábřeží, kdy jsme si hráli na Saroniho a Mosera při Giru d'Italia.

Koupání v šatech v den Nanebevzetí, po němž následovaly pohlavky od maminek, protože jsme nedodrželi povinné tři hodiny od snídaně.

Noc plkání a fantazírování, když jsme čekali, až otevře pekárna, která prodávala ty nejmastnější ciambelly na světě.

Přeurputný fotbalový zápas v písku, který skončil, když jsi trefil míčem nějakého účetního a plavčík ti tvůj Super Tele propíchl.

Nebo když přšlo a my jsme zalezli k Monopolům nebo Scarbau.

Tajná výprava do kostela, abychom ukradli mince do hracího automatu.

Záříjové ráno, kdy táta nakládal věci do auta a my jsme se zatím loučili s kamarády tím nejbanálnějším z nedodržených slibů: „Tak čau, brzo se uvidíme.“

Desítky uhrovaných a opálených tváří, které zůstaly bez jména jako letní neznámí vojáci.

Jestli jste dneska náhodou děti nebo pubertáci a hrajete si na břehu u moře s kamarády z pláže, napište si neprodleně je-

jich jména, poznamenejte si jejich adresy ve městě nebo čísla jejich telefonů a bedlivě si tyhle informace střežte, protože uplyne spousta a spousta času a jednoho dne vás potěší, když se znovu setkáte s někdejšími malými kluky. Dal bych nevímco, kdybych mohl pozvat na večeři všechny své kamarády kategorie B a uvařit jim *pennette* na vodce, nejoblíbenější jídlo osmdesátých let, které dnes upadlo neprávem v zapomnění.

Ale vraťme se ke zmíněnému létu. Zkoušky na konci roku byly na spadnutí a já, místo abych se drtil nazpaměť nesmrtelné verše hermetika Ungarettiho, jsem si jako mantru opakoval oslavnou fotbalovou rýmovačku „Zoff-Gentile-Cabrini-Orioli-Collovati-Scirea-Conti-Tardelli-Rossi-Antognoni-Graziani“. Bearzotova Itálie klopýtavě postupovala na světovém šampionátu ve Španělsku a odváděla mě od učebnic stejně silně jako moje božská spolužačka Alessia. Po dvou letech nadbíhání hrozícího trestním oznámením za stalking (termín, který naštěstí tehdy ještě nebyl tak rozšířený) totiž pihovatá Alessia podlehla mému obléhání, vlastně mým každodenním modlitbám. Jednoho dubnového dopoledne jsme se triumfálně políbili během přestávky na oběd při výletu k etruským hrobkám v Cerveteri, riskující přitom dramatické zapletení zubních rovnátek. Byl to dlouhý polibek, prostě francouzák, s velkým mletím jazyků. Nebyl to můj první a už jsem pochopil, že čím frenetičtěji hýbete jazykem, tím zkušeněji působíte. Ve třinácti letech, v tom téměř prehistorickém roce 1982 měl takový polibek stejnou cenu, jako kdybyste objevili ztracenou archu deset minut před Indianou Jonesem.

Pro další příležitosti jsme se rozhodli sundat si preventivně ty strašlivé přístroje na mučení zubů, abychom se vyvarovali zbytečného riskování. Jednou večer mi Alessia v záchvatu velkorysosti dokonce dovolila podívat se na své už vyzývavě trčící ko-

zičky a dokonce se jich na pár nadpozemských vteřin dotknout. Byl jsem zamilovaný tak hrozně, jak se to v těch dobách stávalo výhradně v přeslazených odrhovačkách, které vyhrávaly na festivalech v San Remu. Označil bych se za téměř zblblého teenagera s poškozeným mozkovým vnímáním, který povládal od klíčového zápasu Kamerun-Peru k rozjímání nad stránkou 134 diáře Linus 81/82, na kterou Alessia napsala svým kouzelným kulařským písmem báseň, co pro mě složila během přestávky.

Ještě dneska umím nazpaměť ty verše se sdruženými rýmy, hodné Nobelovy ceny za literaturu.

Ty jsi můj rytíř statečný.
 Můj nebeský ráj nekonečný.
 Má první myšlenka po ránu,
 na tebe myslím, když vstanu.
 Budu k tobě přilepená jak mokré tričko,
 dokud budu dýchat aspoň maličko.
 Jako Mickey Mouse a Minnie, jako Heidi a Peter,
 budeme navždycky spolu, forever and ever.

Jak mohla skloubit „rytíře statečného“ a mě, mi zůstane už navždy utajeno, vždyť já byl obvykle pro všechny „ten brejlatej hu-beňour s rovnátky“. Navíc, pokud tedy opravdu chcete prozradit všechno, ten vícejazyčný poslední slib, „budeme navždycky spolu, forever and ever“, se velice brzy ukázal jako nehorázná lež. Jidáš v porovnání s Alessií byl hodnověrný apoštol, který držel slovo.

Ale vezmeme popořadě, jak probíhal ten tragický červen.

Itálie krkolomně prošla první fází šampionátu díky třem ubohým remízám a pouhým dvěma vstřeleným gólům, bombě Bruna Con-tiho zpoza velkého vápna a šťastné hlavičce Ciccia Grazianiho. Mizerný výsledek, který nás odsoudil k postupu do skupiny smrti

s Argentinou a Brazílií. Podle sázkových kanceláří si nás ty dva neporazitelné jihoamerické celky měly odmávnout z cesty jako obtížné ovády. V jejich mužstvech nosily dres s číslem deset dvě opravdové fotbalové legendy, které jsou ještě dneska synonymem extratřídy: Diego Armando Maradona, řečený *El Pibe de Oro*, a Arthur Antunes Coimbra, známý jako Zico. V našich řadách zase bojoval mazaný centrforvard z Prata, muší váha jménem Paolo Rossi, zvaný též Pablito, který se v prvních zápasech téměř nedotkl míče a který se právě vrátil z dlouhé diskvalifikace kvůli fotbalovým sázkám. Jak vidíte, co se fotbalu týče, byl jsem suprově připravený; což se nedá říct o nadcházejících zkouškách. A přesto jsem se měl soustředit, vzhledem k tomu, že druhé čtvrtletí v mém podání byla katastrofa, navíc okořeněná neskutečným množstvím absencí. Naučil jsem se falšovat podpis své matky, a když se to provalilo, dostal jsem zaracha na dva týdny. Zkoušky měly být mou odvetou, příležitostí všem dokázat, že nejsem úplná nula, něco jako druhá fáze mistrovství pro Bearzotovy chlapce. Bohužel já jsem nebyl Paolo Rossi a svou šanci jsem hanebně promarnil.

Ale dovolávám se polehčujících okolností: všechno to nebyla moje vina.

Den před testem z italštiny na mě v pět odpoledne z chodby zakřičela moje mamka:

„Diego, volá Alessia!“

Přemístil jsem se rychlostí světla a popadl jsem sluchátko. Chodba neposkytovala moc soukromí pro zamilované tokání, ale tentokrát to nebylo třeba. Žena mého života pronesla pouze tři kratičké věty:

„Čau, Diego. Musíme si promluvit. Stavíš se u mě?“

Úkosem jsem mrknul z okna. Lilo jako z konve, byla to jedna z těch letních průtržů s kapkami, které měly rychlost blesků vrhaných rozzuřeným Diem.

„Jasně, lásko,“ odpověděl jsem a jako vždycky, když jsem mluvil se svou milovanou, se mi hlas přiškrtl do eunušského témbu. Ještě jsem neznal zcela jednoznačný smysl věty „musíme si promluvit“, jinak by mi z tváře okamžitě zmizel ten úsměv zamilovaného idiota, který jsem měl, když jsem oznamoval mamce, že do hodiny budu doma.

Nasedl jsem na svou graziellu, dárek od dědy s babičkou, a fičel jsem jako Eddy Merckx k Alessiinu domu, celé Montescro, kde jsme tehdy bydleli, jsem prosvištěl během necelých dvou minut.

Pamatuju si tohle setkání s tou blbkou do nejmenších detailů. Ještě dneska vám můžu říct, co měla na sobě (džínsy Levi's a zelenkavé tričko bez rukávů), co uvařila její matka (brokolici a brambory) a na co se díval v televizi její mladší brácha (*Rodina Bradfordových*).

Dialog, který se odehrával v jejím pokojíku, zavaleném příšernými polštáři Holly Hobbie a výhružnými plakáty Bee Gees, se dá shrnout víc než prostince: už mě nemiluje, asi mě vlastně nikdy nemilovala a není správné, aby ve mně vyvolávala nějaké iluze. Naše love story, která sotva začala, skončila.

Byl bych jí chtěl odpovědět v rýmech, vznešeně panovačným hlasem Vittoria Gassmana: „Za prvé, má drahá vrtkavá Alessio, si dej příště pozor na to, s kým se muckáš v etruských hrobkách, a na básně, které píšeš do diářů Linus, protože je jasné, že jeden uvěří a pak je v šoku. Za druhé, stále má drahá Alessio: jdi do prdele hluboké, zítra dopoledne máme zkoušky, nemohlas mi to říct za týden?“

Byl by to přímo gladiátorský odchod ze scény, možná trochu hulvátský, ale zcela určitě velmi působivý. Ale já místo toho odpověděl roztřeseným a ustrašeným hlasem Woodyho Allena: „Ja... jak chceš t... ty, Ale..., ja... ja... jasně... Tak čau zítra.“

Zamířil jsem domů a můj bicykl mi připadal jako plachetnice vydaná napospas mistralu a vysokým vlnám. Byl jsem opilý kapitán, vrávorající mezi dvěma pruhy hlavní třídy, táhnoucí se mou čtvrtí.

Nazítří jsem s odvahou, která mi nepříslušela, čelil písemce z itaštiny. Téma, které jsem si vybral, určitě nebylo z nejnějnějších:

„V posledních desetiletích technologické vynálezy, od televizorů přes počítače až po průzkum vesmíru, posunuly naši civilizaci do neznámých oblastí a proměnily i náš každodenní život. Vyjádři svůj názor na tuto skutečnost jasně a podrobně.“

Můj názor na tuto realitu byl velice málo jasný a zcela jistě ne podrobný: odevzdal jsem nejkratší písemku v dějinách lidstva. Na půlce úředního listu papíru jsem deklaroval, dodneška nevím proč, že jsem proti veškerému pokroku vědy a technologie, což byl postoj tak reakcionářský, že katolická církev byla v Galileových dobách ve srovnání se mnou Apple.

Pravdou je, že mi bylo špatně a totální apatie mi znemožnila napsat souvětí syntakticky rozvinutější, než by dokázal Tarzan. Zíral jsem se soustředěním snajpra příkrčeného na dubu na záda Alessie, která seděla tři lavice přede mnou. Během těch čtyř předlouhých hodin se ani jednou neobrátila mým směrem, ani aby kýchla, ani omylem nebo z nudy. Pak zazvonil umíráček. Můj školní osud byl zpečetěn.

Ústní zkoušky pouze potvrdily mou zmatenost. Ten stav se dal přirovnat k poruše vnímání po čelnímu střetu s nákladním vlakem. Tři minuty jsem mluvil o osvícenství, zatímco otázka zněla „romantismus“. Když mě profesorka Paternesiová laskavě opravila a navrhla mi, abych napravil dojem líbovolným italským básníkem dvacátého století, rozbřečel jsem se, zoufale

jsem objal procházející školnici, pak jsem zařval naprosto nehořáznou urážku na adresu matky Eugenia Montala a utekl jsem.

Největší trapas mého života. Zhroutil jsem se.

Nezbývalo mi než trpělivě čekat na den, kdy budou vyhlášeny výsledky zkoušek. Bylo to pondělí a nikdy nezapomenu na svůj tupý výraz před vývěskou školy, která se ze záhadných důvodů jmenovala po téměř neznámém spisovateli Renatovi Fucinim. V seznamu vedle jména Anastasiho Diega pečlivá sekretářka napsala to nejhnusnější adjektivum všech dob: „Dostatečná.“ Prošel jsem s nejhorší možnou známkou, možná díky záchvatu benevolence smíšené se soucitem ze strany profesorského sboru.

Hodiny jsem tam nehybně stál, srdce mi téměř nebilo. Pak jsem konečně přestal zadržovat slzy a vzlyky. Cítil jsem se jako oběť neskutečně nespravedlnosti. Nedokázal jsem pochopit, že mi fakt provedli takovou sviňárnu.

„Dostatečná“, jak všichni vědí, je horší než „nedostatečná“. Opakováním ročníku se projevuje, když se to tak vezme, vaše silná individualita, bojujete proti systému a taky se lehkomyšlně a bláznivě vytahujete. Jeden rok navíc je v těchhle zelených letech neskutečně důležitá výhoda. A když opakujete dokonce tercii, jste největší borec z celé školy a můžete si nárokovat všechna práva, jste nesporný lídr mužů a idol žen. Repetent je bájný hrdina, žije ve své pevnosti v poslední lavici a má k službám vždycky pár nohsledů, kteří jsou připraveni vykonat jakýkoliv čin od šikany po krádeže. Ten, koho vyrazili od zkoušky, je okouzující pirát, který udatně bojuje proti diktatuře ministerstva školství. Je to Sandokan.

Ale když prolezete s tím adjektivem, co se prostě ani nedá dvakrát opakovat, máte na čele navždy vytetováno znamení ztroskotance, ta potupná známka je synonymem pro výraz „ten-

-v-životě-nikdy-nic-nedokáže“. A navíc je jasné, že bych se byl spokojil i s uklidňující „dobrou“, vůbec bych nevyžadoval „chvalitebnou“, která je asi maximem, protože šlechtí, ale bez okázalosti. Naopak „výborné“ je nutné se vyhnout jako ledvinovým kamenům, protože probouzí tu nejdivočejší nenávist ze strany spolužáků a posiluje nepřiměřené naděje do budoucnosti ze strany příbuzných. Já jsem ale hluboce zklamal své rodiče, nikdo přece nesní o tom, že vychová „dostatečného“ syna. „Dostatečný“ potomek je ostuda pro celou rodinu nejmíň na dalších deset generací. Nesmazatelná vina.

Den po zveřejnění klasifikace se Itálie a Argentina utkaly v prvním utkání druhé fáze španělského šampionátu. Itálie nečekaně zvítězila 2 : 1, góly dali Marco Tardelli a Antonio Cabrini, a byl to triumf, který jsem prožil v kómatu před televizorem značky Telefunken, jehož katodová obrazovka vítězně zářila v obýváku mých rodičů. Pár kamarádů mě nicméně vytáhlo ven, abychom oslavovali v centru města, doufali, že mi tím zvednou náladu. Výsledkem bylo, že jsem uklouzl do Tritonovy fontány a mokrý až do morku kostí jsem hulákal strašně sprostý popěvek na adresu poraženého týmu. A zlomil jsem si ruku. Pravou.

Tříštivá zlomenina kosti pažní, potom co tě odmrštila žena tvého života a vyfasovala dostatečnou, to je prostě nepřekonatelná třešnička na dortu. Bylo úterý 29. června večer a Velká deprese '29 vstoupila do mého života za mohutného troubení klaksonů.

Z toho léta bez školních úkolů si skoro nic nepamatuju. Byl jsem deportován do dvojdomku na periferii Ladispoli a tam jsem zůstal v ústraní až do prvního září v očekávání nástupu na lyceum. Skoro jsem nechodil ven, celé dny jsem se oblboval komiksy typu Alan Ford a Kriminal a až po západu slunce jsem

vyrážel za dobrodružstvím, jímž byly nekonečné osamělé procházky po nábřeží. Odmítal jsem pozvání přátel z kategorie B a nechodil jsem ani do letního kina Lucciola, svého oblíbeného, což bývala moje hlavní vášeň za dusných srpnových večerů. Za celé léto jsem se šel podívat na jediný film, *E. T. – Mimozemšťan*, veledílo Stevena Spielberga, možná nejhezčí film všech dob, a strašně jsem se dojímal. Byl jsem ale s největší pravděpodobností jediný divák, který se neztotožnil s hlavním dětským hrdinou, ale s něžným mimozemšťanem s dlouhým prstem. Cítil jsem se ztracený a opuštěný jako on na planetě Zemi. Planetě, která se neuvěřitelně podobala Ladispoli.

Dny míjely zpomaleně, bez záchvěvu potěšení nebo vzrušení. Také kvůli nefunkční pravače jsem dokonce přerušil obvyklé autoerotické hrátky, což byla jedna z činností, které jsem tehdy vykonával často a mistrně.

Prosluněný čtvrtrok, který dělí osmou třídu od kvarty na gymnáziu, je mysteriózní hranice, obrovský startovní rošt plný snů a nejistot. Jo, pokud ovšem nemáte nalepenou potupnou etiketu „dostatečného“ a neklopíte oči pokaždé, když se vás někdo zeptá, jak dopadly zkoušky. Ani překvapivě vítězství Pabli-tovy Itálie na fotbalovém mistrovství mě nezdvihlo z mého Prokrustova lože. Asistoval jsem s nepřírozeným anglickým klidem při výkřiku Muncha-Tardelliho, který zvýšil na 2 : 0. V tu nezapomenutelnou noc 11. července jsem usnul v půl dvanácté v noci, přes hlučné oslavy, které zachvátily všechny ulice poloostrova.

Dnes už dobře vím, vysvětlil mi to Don Chuck Monogattari, jak hluboký rozdíl je mezi smutkem a tím, co psychiatrie nazývá „melancholie“ a já a zbytek světa, jak už bylo řečeno, deprese. Smutní jste, když vstřebáváte negativní událost,

žal nebo neštěstí, zatímco deprese je mnohem záladnějši a nebezpečnějši, protože ve většině případů nemá naprosto žádný motiv.

V létě roku 1982 jsem tedy procházel pouze obdobím hlubokého smutku způsobeného shlukem událostí, které mi tehdy připadaly tragické, a dnes, když to zpětně promýšlím, se zdají dokonce trochu směšné. Důkazem budiž, že špatná nálada rázem zmizela v okamžiku, kdy moje horní pravá končetina začala zase bezvadně fungovat a když jsem zjistil, že známky závěrečných zkoušek nepoznamenaly mou školní a pracovní budoucnost. Jen mě zbytečně k smrti vyděsily.

Oficiálně tímto žádám ministerstvo školství, aby zrušilo zkoušky v tercii, protože jejich jediným smyslem je veřejné pokorení některých nevinných chlapců. Nespravedlivé pranýřování, které trvá celé jedno léto, ale které vás psychicky poznamená navěky. Předem děkuji, pane ministře.

Pomalů jsem znovu nabíral sebevědomí a dokonce jsem vylepšil i své přibližovací metody, co se dívek týče. Musím upřesnit, že k tomuhle přispěl odchod mých rovnátek do výslužby a nošení kontaktních čoček. Pár měsíců nato už jsem byl zasnoubený s Miss Oraziova lycea, jistou Carlottou Zingarelliovou, dívenkou z římského venkova, horalkou stejně půvabnou a vyspělou jako neschopnou vyjádřit se srozumitelně, i přes slavné příjmení odkazující na věhlasné slovníky italštiny.

Velká deprese '29 už byla jen vzpomínkou, vybledlou jako časopis zapomenutý na slunci na kapotě simky.

Melancholie se o mě nezajímala víc než třicet let. Pak, aniž by aspoň zakleपालa, se vřítla do mých všedních dnů a zpusťošila všechno jako proud lávy.

Psychoanalytik mě mlčky pozoroval, dokud jsem neskončil své vyprávění.

Do konce našeho prvního sezení už chybělo jen pár minut. Ani jednou mě nepřerušil, možná nechtěl zbrzdit proud vzpomínek, nebo ještě pravděpodobněji neměl nic zajímavého, co by řekl. Teď ovšem nadešla jeho chvíle.

„A před tím tedy, myslím před Velkou depresí '29,“ zeptal se mě bez známky ironie, „jste nikdy neprožil okamžiky zoufalství, nejistoty, poraženectví?“

„Ne, nemyslím... nezdá se mi...“

„Jste si tím jistý? Uvědomte si, drahý advokáte, že všechna traumata mají svůj původ v dětství.“

„Peter Pan?“

„Ne, Freud.“

A já se domníval, že jsem byl šťastné dítě. Během příštích sezení jsem musel zcela změnit názor.

Byl jsem osamělé dítě, ale nevěděl jsem o tom.

Dětství, jež podle mě bylo šťastné

První moje vzpomínka, kterou si vybavuju, je na Adele, sestru mé babičky, jak mě učí abecedu nad ohromnou knihou s ilustracemi zvířat Richarda Scarryho. Měl jsem čtyři a půl roku, Adele byla učitelka, pár měsíců v penzi a už v abstráku, že neučí. Opakoval jsem s ní samohlásky a souhlásky, ale nedokázal jsem odtrhnout oči od fialové bradavice, kterou měla na špičce nosu a která byla, domnívám se, hlavním důvodem jejího staropanenství. Tedy spolu s nepříjemným zvykem prskat na všechny strany, když vyslovovala *s* a *f*, které u ní zněly stejně. I přes její zřejmé potíže s výslovností jsem se naučil číst během jediné zimy, brzy jsem začal hltat příběhy a komiksy o myších detektivích a nešťastných káčatech a během pár měsíců jsem přešel ke skutečným knihám. V šesti letech, když jsem šel do první třídy, už jsem dokázal číst a psát. Tahle předčasná znalost mě okamžitě změnila v nepřizpůsobivého tvora, protože jsem se při hodinách italštiny hrozně nudil a frustrovaná učitelka se pořád jen marně snažila připoutat mou pozornost. Pro spolužáky jsem byl hnusný šprt, což je pro dítě ta nejhorší nálepka. Tisíckrát lepší je být tlustoprd. Ten může zhubnout a vyhrát Hry mládeže, ale šprt má v DNA ono premiantství, kvůli němuž je

všem odporný. Naštěstí čas hrál v můj prospěch a během několika měsíců mi patřičný odstup od školních učebnic zaručil tak mizerné známky, že už mi nehrozilo nebezpečí podobného zaškátulkování. S třídními vědátory jsem měl společně jen tlusté brýle a vrozené nadání být terčem pro spolužáky a další školní tyrany. Nemyslím, že jsem prošel jediným dnem základní školy bez modřiny nebo náplasti někde na těle.

Ale zcela určitě si pamatuju, že v té době jsem byl šťastný. Dokonce bezmezně šťastný. V sedmdesátých letech škola začínala prvního října a prázdniny byly nekonečnou rekreací se zářícím sluncem, skříňkou splněných přání, co se týče her a zábavných činností všeho druhu. Když o tom tak zpětně uvažuju, je mi jasné jedno: „dítě“ je to nejkrásnější povolání na světě. Můžete si bez jakékoliv námahy dovolit vlastnit dům; jste obskakováni milující služebnou (vaší matkou) a statným poskokem (vaším otcem); vaří se vám a servírují zadarmo tři teplá jídla denně; máte skoro čtyři měsíce letní dovolené, kromě dvou týdnů o Vánocích a týdne o Velikonocích; „pracujete“ pouze na částečný úvazek a máte vždycky po ruce někoho, kdo vás do „kanceláře“ doprovodí autem nebo pěšky; neplatíte žádné složenky, nesplácíte hypotéku ani útratu v restauraci, nemluvě o týdenním kapesném, které vám dají, abyste měli z čeho uspokojit své drobné choutky v trafice nebo v cukrárně. Kouzelné období, v němž paradoxně toužíte, aby už brzy skončilo, a každou noc sníte o tom, abyste se probudili velcí. Děti jsou dychtiví urychlovači času, jako by každý měsíc byl bodem získaným v tabulce („Kolik je ti roků?“ „Sedm, skoro osm.“), naopak dospělí přestávají slavit narozeniny, když svíčky váží víc než dort.

Jednoho hnusného dne vaše dětské přání splní Čarodějnice času, který ubíhá – a kouzlo mládí zmizí jako Popelčín kočár o půlnoci. Signály jsou jednoznačné: muži si nahmátnou chmýří

nad horním rtem a začnou toužit po klíči od dámské koupelny, ženy se okamžitě začnou líčit, chovají se jako malé lolitky a sní o romantických útechách s opálenými zpěváky nápadně neomelodického popu. To je začátek konce, oboustranný zájem obou pohlaví je jasným znamením bezprostředně hrozícího sebezničení: od tohoto dne už nebudeme nikdy šťastní. Opravuju se: už nikdy tak moc šťastní. Možná ještě prožijeme okamžiky blaženosti, ale to všechno bude jepičí štěstí podstatně nižších kvalit, už nikdy si nevychutnáme až do dna tu radost *long playing*, tu nevinnou spokojenost, která pokrývala kterýkoliv červenec jako máslo a marmeláda rozetřená na krajíčku teplého domácího chleba.

„Můžete se vyvarovat těch odboček?“ požádal mě Don Chuck Monogatari.

„Ano, odpusťte, doktore.“

Velký bobr měl pravdu, přeháněl jsem to s toulkami po své minulosti. Na druhé straně, vzpomínky přece nejsou soubory srovnané na ploše paměti, ale konfety, které poletují a ztrácejí se ve větru. Možná, jako se to stává ve filmu, bude dobré ze všeho nejdřív představit hlavní spoluhrdiny mého nepřilíš dobrodružného života.

Své nejbližší příbuzné jsem ve čtvrté třídě popsal takhle:

Téma: Moje rodina

Moje rodina jsme my čtyři. Já, maminka, tatínek, moje mladší sestřička Marta a Patrizia, která ráno uklízí a maminka říká, že patří do rodiny, takže je nás možná vlastně pět. Maminka je o čtyři roky starší než tatínek a to je hodně divné, a vůbec neumí vařit a to je hrozně divné. Všechny správné maminky umějí vařit. Tatínek,

který je strašně ošklivý, pracuje jako chudý zaměstnanec. Jsou bohatí zaměstnanci a pak ti chudí. K těm bohatým patří třeba úředníci Alfy Romeo a ti, co sedí v bankách, a chudí jsou ti z pizzerií, kde prodávají pizzu s sebou, a z továren na pantofle.

Můj tatínek pracuje v továrně na pantofle a kontroluje prošívání, což je podle mě prostě práce pro ženské. Ale zase máme doma pořád spoustu pantoflů a já je dávám jako dárky k narozeninám svým kamarádům, kteří z toho nemají moc radost a raději by dostali gramodesku se znělkou *Atlas Ufo Robot*.

To maminka vůbec není doma a pracuje jako letuška v Alitalii. Já jsem s ní letěl třikrát a byl jsem i v kabině a řídil jsem, ale to jsme ještě stáli na Fiumicinu, což je taky místo, kam občas vyrážíme na smažené kalamáry.

Marta je moje sestra, je o rok a čtyři měsíce mladší než já a je ritardovaná. Stokrát za den poslouchá Raffaelu Carrà v přehrávači, ale neumí ji nazpaměť, nemá pamatováka, takže je fakt opožděná.

Patrizii se nechce pracovat, ale je tak hrozně tlustá, že na ni jednou, když jsme byli před Obchodním domem Standa, někdo z motorky zakřičel „Verlybo“ a ona byla smutná. Je z Apulie a pořád říká, že v Římě jsme všichni nevychovaní, což je asi pravda.

Až budu velký, moje rodina bude o hodně lepší než tahleto.

Problémem téhle slohové práce nebyla známka (v sešitě pořád trůní neslaných nemastných, ale přijatelných 6+, především kvůli banálním pravopisným a stylistickým chybám), skutečné drama vypuklo, když paní učitelka zjistila – a nemusela být žádná slečna